

CINC RAONS PER LLEGIR *QUAN JO ERA NOI*

JOSEP MARIA SOLÀ

Amb l'avinentsa que l'Ajuntament de Calaf, en el ple municipal del 19 de març, havia acordat de nomenar oficialment Alexandre de Riquer com a Fill il·lustre de la vila, Edicions de l'Albí va presentar al Casino, el passat 5 d'abril, una reedició (amb les mateixes il·lustracions que a l'original i amb el català normalitzat) de l'únic llibre de narracions que va escriure Alexandre de Riquer. Els lectors de la *Revista d'Igualada* recordaran que allà dies vam dedicar unes pàgines a parlar d'aquest llibre i en vam publicar quatre narracions al núm. 43 de la revista (abril del

2013) sota el títol de: «Quatre contes d'Alexandre de Riquer». Vegem, ara, cinc raons possibles per llegir (o rellegir) aquest llibre magnífic.

1. **És un autor de proximitat, de Km 0.** Ens hem d'acostumar a estimar el que tenim més a prop i Alexandre de Riquer és un autor de casa. Oblidem d'una vegada aquest autoodi que ens caracteritza, als catalans, i que va fer dir a Maria Aurèlia Capmany que vivíem permanentment sota el «signe de l'escorpí». Són quinze narracions localitzades a la casa pairal de Can Bassols (o Cal Marquès) dins el terme de Castellfollit de Riubregós, i són els records del nen Riquer quan tenia deu anys (1866) i vivia molt a prop del llogarret d'Enfesta.

2. **Anostrar-lo.** Hem d'incorporar el llibre *Quan jo era noi* a la nostra tradició (tal com afirma Raül Garrigasait, «guanyar-se una tradició és un acte de llibertat») i, doncs, anostrar-lo: ser capaços de fer-lo nostre. Si hi hem incorporat, per exemple, els *Pastorets* de Folch i Torres, la *Llegenda del mercat de Calaf* (recollida per Apelles Mestres: amic i mentor de Riquer, per cert) o la *Topografia mèdica* del Dr. Llorenç, hem de ser proudintelligents per afegir-hi *Quan jo era noi* de Riquer. Recordem que no hi ha cultura que valgui si la societat (la comunitat) no la fa seva. I si una societat no es fa seva la cultura, no és ni una societat ni una comunitat sinó un seguit d'indicadors i d'estadístiques.

3. **És un escriptor notable.** Alexandre de Riquer no és només un artista brillant sinó que és un escriptor notable. El seu nét, Martí de Riquer, ho confessava obertament tot parlant d'aquest llibre de narracions que ell defensava a tort i a dret (més que no pas la seva poesia). Alexandre de Riquer és un artista modernista, concepte que abraçaria el d'artista total (un concepte romàntic i wagnerià): va ser alhora pintor, dibuixant, il·lustrador, cartellista, gravador, escriptor i poeta. I un autèntic capdavanter de correnties: fruit dels seus dos viatges a Londres introdueix el preraphaelisme i l'exlibrisme a Catalunya.

4. **Literatura de caràcter oral.** Les narracions de *Quan jo era noi* poden ser llegides en veu alta (prova de foc per a qualsevol text en prosa) i funcionen encara millor. Tenen el perfum de les rondalles de la vora del foc, i de les proses poètiques: per aquest motiu les modificacions ortogràfiques que s'hi han fet han estat mínimes per no trencar la música inherent del llenguatge amb què fou escrit. La natura (que reconeixereu com a propera) hi és descrita com un temple sagrat de l'art, i l'artista n'és el sacerdot (això és el que es coneix com a preraphaelisme).

5. **Memòria moral de l'autor.** Més que una novel·la de formació, considerem aquestes narracions com un plànol nítid i esborronador de la memòria moral de l'autor, és a dir: valors, records i sentiments que s'erigeixen com a fites essencials al

llarg del camí de la seva vida, en una atmosfera presidida per una ingenuïtat silvestre, generositat i una dràstica innocència. Un sistema de valors que sembla, ai las!, perdut per sempre i que es podria resumir en la divisa que Riquer va seguir sempre: «Bellesa intel·lectual i bondat espiritual» i que considero que encara ens interpel·la a tots; per això val tant la pena de llegir-lo.